

KUTSESTANDARD

Õmbleja I	09-01122003-01/3
Õmbleja II	09-01122003-01/2

ÕMBLEJA I, II

Kvalifikatsioonid spetsialiseerumisel:

- **kergrõivaste õmbleja I, II**
- **korsett-toodete õmbleja I, II**
- **meditsiiniliste ja tehniliste toodete õmbleja I, II**
- **nahk- ja karusnahktoodete õmbleja I, II**
- **kodutekstiili õmbleja I, II**
- **rõivalisandite õmbleja I, II**
- **spordirõivaste õmbleja I, II**
- **trikootoodete õmbleja I, II**
- **ülerõivaste õmbleja I, II**

EESSÕNA

See kutsestandard sisaldab asjaomaste institutsioonide poolt kokkulepitud nõudeid õmbleja kvalifikatsioonidele I ja II tasemel.

Kutsestandardi kavandi koostas Kergetööstuse Kutsenõukogu juurde moodustatud rõivatootmise töörühm koosseisus:

Mare-Ann Perkmann	OÜ AGN
Kaja Piirla	OÜ Kaldarud
Helle Raidvee	AS Ilves-Ekstra
Sirje Riimaa	AS Baltika
Ada Traumann	OÜ Zik Zak
Merike Piirsalu	AS Sangar
Mirje Burmeister	Tallinna Tööstushariduskeskus
Inna Soonurm	Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus
Heli Olde	Tallinna Kergetööstustehnikum
Teele Peets	Tallinna Tehnikaülikool
Reet Kallo	ekspert

Ajavahemikus 3. november – 12. november 2003 viidi läbi kutsestandardi kavandi arvamusküsitlus, mille käigus kutsestandardi uustöötamise kavandit tutvustati 63 ettevõttele ja koolitusasutusele.

Õmbleja I ja II taseme kvalifikatsioone sisaldava kutsestandardi lõppredaktsiooni koostamisel on eeltoodud töörühm arvestanud kutsestandardi kavandi kohta arvamusküsitlusel tehtud ettepanekuid ja märkusi.

Kutsestandardi koostamisel on arvestatud rahvusvaheliselt kasutatavate kutseoskuseõuetega.

Nõuded õmbleja I kvalifikatsioonile on koostatud uustöötlusena.

Nõuded spetsialiseerunud õmbleja I ja II taseme kvalifikatsioonidele on koostatud esmatöötlusena.

Kergetööstuse Kutsenõukogu poolt 6. juunil 2000 kinnitatud õmbleja I, II kutsestandard on kehtetu.

Õmbleja I ja II taseme kutsekvalifikatsioone sisaldav kutsestandard on kinnitatud 1. detsembril 2003. a. Kergetööstuse Kutsenõukogu otsusega nr. 7.

Kutsestandardis sisalduvad kutsekvalifikatsioonid on kantud kutseregistrisse.

1 KASUTUSALA

- 1) töötajate kvalifikatsiooninõuete määratlemine
- 2) õppekavade, koolitusprogrammide väljatöötamine
- 3) eksaminõuete väljatöötamine, kutsekvalifikatsiooni tõendamine ja hindamine
- 4) aluse andmine rahvusvaheliste kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide võrdlemiseks

2 KUTSEKVALIFIKATSIOONISÜSTEEMI TERMINID

Kutsestandard – dokument, mis määrab kindlaks kutsekvalifikatsioonist tulenevad nõuded teadmiste, oskuste, vilumuste, kogemuste, väärtushinnangutele ja isikuomadustele.

Kutsekvalifikatsioon – antud kutsealal nõutav kompetentsuse tase, mida tunnustatakse kas reguleeritud, ajalooliselt või rahvusvaheliselt kujunenud nõuete alusel.

Kutsekvalifikatsioonisüsteemis on viis taset, kusjuures I tase on madalaim ja V tase kõrgeim.

I tase – töötaja täidab tööülesandeid ühesuguses olukorras, on omandanud kutsealased oskused ja teadmised enamasti kutsealasel väljaõppel, võib vajada juhendamist töö käigus, vastutab oma tööülesannete täitmise eest;

II tase – töötaja täidab tööülesandeid erisuguses olukorras, lisaks enamasti kutsealasel väljaõppel omandatud oskustele ja teadmiste omab vilumust ja kogemust, töötab iseseisvalt, vastutab oma tööülesannete täitmise eest;

III tase – töötaja täidab tööülesandeid erisuguses ja vahelduvas olukorras, lisaks enamasti kutsealasel väljaõppel omandatud oskustele ja teadmiste ning vilumustele ja kogemustele omab meisterlikkust, valmisolekut kutsealaste oskuste ja teadmiste edasiandmiseks, korraldab ressursside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest;

IV tase – töötaja täidab analüüsimist ja otsustamist eeldavaid tööülesandeid muutavas olukorras, omab kutsealaseid teadmisi ja oskusi; korraldab ressursside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest;

V tase – töötaja täidab teadmiste laiendamist, probleemide lahendamist, teaduslike teooriate ja mõistete rakendamist, olemasolevate teadmiste analüüsimist, süstematiseerimist ja edasiarendamist ning õpetamist eeldavaid tööülesandeid muutavas olukorras, omab laialdasi kutsealaseid teadmisi ja oskusi, korraldab ressursside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest.

Kõik kutsed ei eelda kvalifikatsioonitasemete fikseerimist I kuni V tasemeni. Iga konkreetse kutse kvalifikatsioonitasemed, sealhulgas vajaduse korral ka haridusnõuded, määrab kindlaks kutsenõukogu.

Kutseoskused

Üldoskused ja -teadmised – tegevusvaldkondi läbivad nõuded üldistele oskustele ja teadmistele.

Põhioskused ja -teadmised – kutsealal tegutsemiseks vajalikud nõuded oskustele ja teadmistele.

Erioscused ja -teadmised – nõuded oskustele ja teadmistele, mis on seotud spetsialiseerumisega.

Lisaoscused ja -teadmised – soovituslikud oskused ja teadmised, mis toetavad ja laiendavad kutseoskusi või seonduvad lisakvalifikatsiooniga.

Isikuomadused ja võimed – nõuded kutsealal töötamiseks eeldatavatele isiku- ja isiksuslikele omadustele ja füüsilistele võimetele.

Konkreetsete teadmiste ja oskuste tasemete kirjeldused

Algtase – mõistete, faktide ja põhimõtete teadmine; põhiliste töövõtete valdamine.

Keskase – mõistete ja faktide tõlgendamine ja võrdlemine, seoste loomine; mitmekesiste töövõtete valdamine.

Kõrgtase – seostatud faktide alusel analüüsimine, prognoosimine, järeldamine, üldistamine, hindamine; mitmekesiste keerukate töövõtete valdamine.

3 STATISTILISED TÄHISED

Eesti Majanduse Tegevusalade Klassifikaatori¹ järgi kuulub õmbleja rõivatootmise valdkonda, kood 18.

Ametite Klassifikaatori² järgi kuulub õmbleja 7. pearühma “Oskus- ja käsitöölised”, kood 7433.

4 KUTSENIMETUS JA KUTSEKVALIFIKATSIOONI TASE

Eesti keeles:

Õmbleja I

Kvalifikatsioonid spetsialiseerumisel:

- kergrõivaste õmbleja I, II
- korsett-toodete õmbleja I, II
- meditsiiniliste ja tehniliste toodete õmbleja I, II
- nahk- ja karusnahktoodete õmbleja I, II
- kodutekstiili õmbleja I, II
- rõivalisandite õmbleja I, II
- spordirõivaste õmbleja I, II
- trikootoodete õmbleja I, II
- ülerõivaste õmbleja I, II

Inglise keeles:

Sewer I

Specialities:

- sewer of light clothing I, II
- sewer of lingerie I, II
- sewer of medical and technical products I, II
- sewer of leather and fur products I, II
- sewer of home textile products I, II
- sewer of garment accessories I, II
- sewer of sportswear I, II
- sewer of garments of knitted fabrics I, II
- sewer of outerwear; sewer of overcoats I, II

Vene keeles:

Швея I

квалификации при специализации:

- швея по пошиву легкой одежды I, II
- швея по пошиву корсетных изделий I, II
- швея по пошиву медицинских и технических изделий I, II
- швея по пошиву кожаных и меховых изделий I, II
- швея по пошиву бытового текстиля I, II

¹ Statistical classification of economics activities in the European Community (NACE) eestindatud versioon

² International Standard Classification of Occupations (ISCO-88) eestindatud versioon

- швея по пошиву галантерейных изделий I, II
- швея по пошиву спортивной одежды I, II
- швея по пошиву трикотажных изделий I, II
- швея по пошиву верхней одежды I, II

5 KUTSEKIRJELDUS

Õmbleja põhitöök on õmblustoodete valmistamine.

Õmbleja peab tundma tootmisprotsessi tervikuna. Ta peab tundma materjale ning oskama neid säästlikult kasutada. Tema põhilisteks töövahenditeks on õmblusmasin, kuumtöötlusseade ja abitöövahendid.

Õmbleja töökohustuste hulka kuuluvad samuti oma töökoha korraldamine ja korrashoid ning töövahendite hooldamine.

Õmbleja töö eeldab distsiplineeritust, vastutustunnet, tööjuhendite täitmist ja meeskonnatöö oskust. Töös on oluline sõrmede osavus, liigutuste kiirus, täpsus, koordineerimine ja hea silmamõõt.

Õmbleja töö on üldjuhul rutiinne, kuid samas pakub väljakutseid edaspidiseks loovaks tööks. Kasuks tuleb huvi moekunsti, materjalide ja moetrendide vastu ning vormi-, stiili- ja värvitaju.

Õmbleja töökeskkonnas võib olla materjalitolmu, müra ja kuumniiskel töötlemisel tekkivat kuumust ja aurust, mis võib tundlikel inimestel põhjustada allergiat.

Kutse eeldab head füüsilist vormi ja nägemist, vaimset ja füüsilist sobivust ning vastupidavust intensiivseks töötamiseks vastavalt vajadusele ka sundasendis. Töö nõuab võimet kohaneda kiirete tööperioodidega ning vahelduvate tööoperatsioonidega.

Õmbleja I kutsekvalifikatsiooni saab taotleda kutsealasel tasemekoolitusel põhineva ettevalmistusega. Kutsekvalifikatsiooni tõendamisel peab valdama käesoleva kutsestandardi punktides 6.1 ja 6.2 esitatud üld- ja põhioskusi ja -teadmisi. Erioskuste ja -teadmiste hulgast, mis on esitatud punktis 6.3, peab valdama kõiki algtasemel.

Põhiharidusel ja töökogemusel põhineva ettevalmistusega saab taotleda õmbleja kutsekvalifikatsiooni lähtuvalt spetsialiseerumise valdkonnast - **kergrõivaste õmbleja I korsett-toodete õmbleja I; meditsiiniliste ja tehniliste toodete õmbleja I; nahk- ja karusnahktoodete õmbleja I; kodutekstiili õmbleja I; rõivalisandite õmbleja I; spordirõivaste õmbleja I; trikootoodete õmbleja I; ülerõivaste õmbleja I.** Kutsekvalifikatsiooni tõendamisel peab valdama käesoleva kutsestandardi punktides 6.1 esitatud üldoskusi ja -teadmisi ning punktis 6.2 esitatud põhioskusi ja -teadmisi spetsialiseerumise valdkonna osas. Erioskuste ja -teadmiste hulgast peab valdama ühte kesktasemel.

Vähemalt kaheaastase kutsealase töökogemuse lisandumine ühes spetsialiseerumise valdkonnas ning punktis 6.3 toodud erioskuste ja -teadmiste hulgast vähemalt ühe valdamine kõrgtasemel annab võimaluse taotleda II taseme kutsekvalifikatsiooni lähtuvalt õmbleja spetsialiseerumise valdkonnast.

6 KUTSEOSKUSNÕUDED

6.1 Üldoskused ja -teadmised

- 6.1.1 Majandus – algtase
- 6.1.2 Töödigus – algtase
- 6.1.3 Töökeskkonna ohutus – kesktase
 - 1) tervishoid ja ergonoomika
 - 2) tuleohutus
 - 3) elektriõhutus
 - 4) masinate ja seadmete ohutus
 - 5) tööõnnetused ja esmaabi andmine
 - 6) isikukaitsevahendid
 - 7) tegutsemise ohuolukordades
 - 8) jäätmekäitlus – algtase
- 6.1.4 Suhtlemine – algtase
- 6.1.5 Klienditeenindus – algtase
- 6.1.6 Keeleoskus (vt lisa C)
 - 1) eesti keel – A2

6.2 Põhioskused ja -teadmised

- 6.2.1 Kergetööstuse ajalugu ning arengusuunad, tootmise liigid ja organisatsiooni struktuur – algtase
- 6.2.2 Kutsealane terminoloogia
- 6.2.3 Materjalide liigid ja omadused
- 6.2.4 Materjalide kasutamine ja töötlemine
- 6.2.5 Toote liigid
- 6.2.6 Töövahendid, seadmed ja masinad (vt lisa B)
 - 1) ehitus ja tööpõhimõtted
 - 2) niidistamine ja reguleerimine
 - 3) hooldamine
- 6.2.7 Õmblustehnoloogia
 - 1) tehnoloogilise dokumentatsiooni lugemine ja leppemärkide tundmine
 - 2) õmbluste ja pistete liigid
 - 3) õmblustarvikud
 - 4) toote töötlemise tehnoloogiline järjestus
 - 5) kuumniiske töötlemine
 - 6) toote detailide kokku õmblemine ratsionaalsete töövõtetega
- 6.2.8 Tehniline modelleerimine – algtase
- 6.2.9 Juurdelõikamine – algtase
- 6.2.10 Kvaliteedikontrolli meetodid
 - 1) vigade tüübid ja nende kõrvaldamine
 - 2) vigade mõju järgmisele tööloigule
 - 3) informatsiooni edastamine vigade kohta, selle tähtsuse mõistmine
- 6.2.11 Töökorraldus
 - 1) töö normeerimise alused
 - 2) oma töö säästlik korraldamine vastavalt ratsionaalsetele töövõtetele
 - 3) oma töökoha, seadmete ja abivahendite tööks ettevalmistamine ja korras hoidmine

6.3 Eriioskused ja -teadmised

- 6.3.1 Kergrõivaste õmblemine
- 6.3.2 Korsett-toodete õmblemine
- 6.3.3 Meditsiiniliste ja tehniliste toodete õmblemine
- 6.3.4 Nahk- ja karusnahktoodete õmblemine
- 6.3.5 Kodutekstiili õmblemine
- 6.3.6 Spordirõivaste õmblemine
- 6.3.7 Rõivalisandite õmblemine
- 6.3.8 Trikootoodete õmblemine
- 6.3.9 Ülerõivaste õmblemine

6.4 Lisaoskused ja -teadmised

- 6.4.1 Juurdelõikamise tööoperatsioonide teostamine – algtase
- 6.4.2 Arvuti kasutamine – tekstitöötlus, tabelitöötlus

6.5 Isikuomadused ja võimed

- 1) kontsentreerumisvõime
- 2) ruumiline kujutlusvõime
- 3) loogiline mõtlemine
- 4) kohanemisvõime (pinge- ja stressitaluvus)
- 5) vastutusvõime (usaldatavus, kohusetunne, enesedistsipliin)
- 6) iseseisvus
- 7) koostöövalmidus
- 8) õpivalmidus
- 9) kiirus ja liigutuste hea koordineatsioon (käed, jalad, silmad, sõrmed)
- 10) füüsilise koormuse taluvus

7 KEHTIVUSAEG

Kutsestandard kehtib 4 aastat. Vastavalt vajadusele võib standardit muuta enne standardi kehtivusaja lõppu.

KEELTE OSKUSTASEMETE KIRJELDUSED

Alljärgnevides nõuetes on lähtunud Eesti Vabariigi keeleseaduses kasutatavatest keeleoskustasemetest, laiendades samad nõuded võõrkeelele.

Eristatakse kolme keeleoskustaset:

Algtase – keele piiratud suuline ja elementaarne kirjalik oskus. Isik tuleb toime tuttavates keelekasutusolukordades, saab aru selgest kõnest igapäevaelu puudutavatel teemadel, mõistab üldjoontes lihtsama teksti sisu ning oskab täita lihtsaid tüüpdokumente ja kirjutada lühikesi tarbetekste.

Keskase – keele suuline ja piiratud kirjalik oskus. Isik tuleb toime mitmekesistes keelekasutusolukordades, saab aru normaalse tempoga kõnest, mõistab raskusteta igapäevaelu kajastavate tekstide sisu, suudab kirjutada oma tegevusvaldkonda puudutavaid tekste.

Kõrgtase – keele suuline ja kirjalik oskus. Isik väljendab ennast vabalt, sõltumata keelekasutusolukorrast, saab aru ka kiire tempoga kõnest, mõistab raskusteta keerulisemate tekstide sisu, suudab kirjutada stiililt ja funktsioonilt erinevaid tekste.

TÖÖVAHENDID, TÖÖSTUSLIKUD SEADMED JA MASINAD

- 1 Osata kasutada
 - 1.1 Süstikpistemasin
 - 1.2 Ahelpistemasinad
 - 1) salapistemasin
 - 2) äärestusmasin
 - 3) ühendus-äärestusmasin
 - 4) kattepistemasin
 - 5) karusnahaõmblusmasin
 - 1.3 Nööpaugumasin
 - 1.4 Nööbikinnitusmasin
 - 1.5 Riilimasin
 - 1.6 Kuum-niiske töötlemise seadmed:
 - 1) triikraud
 - 2) pressid
 - 3) mannekeenid
 - 1.7 Abitöövahendid
 - 1) käärid
 - 2) eripresstallad
 - 3) palistajad
 - 4) kantimisseadmed
 - 5) piirdejoonlauad
 - 6) šabloonid
- 2 Teada
 - 2.1 Õmbluste automaadid
 - 2.2 Taskuautomaadid
 - 2.3 Ladestusseadmed
 - 2.4 Lõikusseadmed
 - 2.5 Dubleerimisseadmed
 - 2.6 Tikkimisseadmed
 - 2.7 Teipimisseadmed
 - 2.8 Erinevate õmblustarvikute (trukid, needid, öösid, haagid jms) kinnitamise seadmed
 - 2.9 Kleepetehnoloogiaseadmed